

Národní rada osob
se zdravotním postižením ČR

Czech National
Disability Council

Posuzování nároku na sociální dávky v České republice

Národní rada osob
se zdravotním postižením ČR

Czech National
Disability Council

Česká správa sociálního zabezpečení

Na úrovni České správy sociálního zabezpečení jako nositele sociálního pojištění působí **úsek lékařské posudkové služby (LPS)**.

Ve vymezeném rozsahu je ČSSZ svěřen také výkon posudkové činnosti pro účely odvolacího řízení správního v nemocenském pojištění a pro účely řízení o námitkách ve věcech důchodového pojištění.

Lékařská posudková služba spadá pod Ministerstvo práce a sociální věci ČR a působí na OSSZ/PSSZ/MSSZ (okresní / pražská / městská). Služba zajišťuje vyřizování posudkových agend v pojistných i nepojistných systémech. Ukotvena je v zákonu č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení.

Lékařská posudková služba posuzuje:

Kompetence OSSZ na úseku posudkové činnosti, vykonávané lékaři, se týkají zejména posuzování zdravotního stavu a pracovní schopnosti, kontroly posuzování dočasné pracovní neschopnosti a potřeby ošetřování.

1. Posuzování zdravotního stavu a pracovní schopnosti osob ve stanovených věcech sociálního zabezpečení zahrnuje posuzování:

- **invalidity** a změny stupně invalidity,
- **dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu** dítěte a jeho neschopnosti vykonávat z důvodu tohoto zdravotního stavu soustavnou výdělečnou činnost (pro potřeby státní soc. podpory a stanovení nezaopatřenosti dítěte),
- **schopnosti pohyblivost a orientace** pro účely řízení o přiznání **průkazu osoby se zdravotním postižením** a zda jde pro účely **příspěvku na zvláštní pomůcku** o osobu s těžkou vadou nosného nebo pohybového ústrojí nebo s těžkým sluchovým postižením nebo s těžkým zrakovým postižením anebo s těžkou nebo hlubokou mentální retardací a zdravotní stav nevylučuje poskytnutí příspěvku na zvláštní pomůcku,
- stupně závislosti pro **účely příspěvku na péči**,
- **pracovní schopnosti** dočasně práce neschopných pojištěnců **po uplynutí podpůrní doby**.

2. Kontrola posuzování zdravotního stavu, dočasné pracovní neschopnosti a potřeby ošetřování ošetřujícími lékaři

- ▶ Lékařská posudková služba (LPS) je soustava lékařských posudkových orgánů, jejichž úkolem je posuzování zdravotního stavu a pracovní schopnosti osob pro účely **jednotlivých systémů sociální ochrany**.
- ▶ Z pohledu osoby, žádající o dávku sociálního zabezpečení je podstatné, že **o posouzení svého zdravotního stavu nemůže požádat přímo LPS**. Posouzení provádí LPS teprve na základě požadavku toho správního orgánu, u něhož byla žádost o dávku sociálního zabezpečení podána, a který vede řízení. U osob, které již dávku pobírají, může příslušný orgán LPS v některých případech provést nové posouzení v rámci **kontrolní lékařské prohlídky** i bez žádosti správního orgánu, který o přiznání takové dávky rozhodl.
- ▶ Hlavním obsahem podkladu, který orgán LPS vydává - **posudek** - je vyhodnocení, zda posuzovaná osoba plní právním předpisem stanovenou zdravotní podmínku pro přiznání dávky sociálního zabezpečení.

Národní rada osob
se zdravotním postižením ČR

Czech National
Disability Council

LPS je organizována výlučně v rámci orgánů státní správy (konkrétně jde o orgány sociálního zabezpečení – Česká správa sociálního zabezpečení a Úřad práce), nikoli tedy např. v orgánech územní samosprávy, veřejnoprávních institucích anebo v rámci nestátních subjektů, působících v sociální oblasti.

Národní rada osob
se zdravotním postižením ČR

Czech National
Disability Council

Posudkové komise ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV)

Jsou organizačně začleněny v rámci regionálních struktur MPSV (v krajských městech). Do jejich kompetence patří vypracování posudků osob **pro účely opravných řízení**. Komise je tvořena minimálně třemi členy - posudkovým lékařem, který je předsedou komise, tajemnicí a odborným lékařem některého klinického oboru.

Posouzení zdravotního stavu provádí posudková komise MPSV **výlučně na základě požadavku odvolacího správního orgánu nebo soudu**.

Posudková kritéria

Podstatou činnosti LPS v sociální oblasti je posuzování zdravotního stavu a některých důsledků zdravotních postižení. Mezi posudkovými kritérii hrají rozhodující roli právně vyjádřená **posudkově medicínská hlediska**.

Většinou jsou kritéria nepříznivého zdravotního stavu hledisky výchozími, protože teprve za použití dalších kritérií je hodnocen vztah a dopad nepříznivého resp. **dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu** do některých právně významných důsledků. Těmi je např. míra poklesu pracovní schopnosti při posuzování invalidity.

Posudková kritéria v jednotlivých systémech jsou postavena na hodnocení funkčního dopadu zdravotního postižení na určitou oblast. Z tohoto důvodu se může stát, že může být přítomen nepříznivý zdravotní stav, avšak jeho funkční dopad na posuzovanou oblast nesplňuje podmínky pro přiznání určité dávky. To, že zdravotní postižení občana nesplňuje podmínky pro přiznání dávky však neznamená, že toto zdravotní postižení nemá. Jeho stupeň však v době posouzení nesplňuje konkrétní posudková kritéria.

Vyjádření se k podkladům rozhodnutí

Podle ustanovení § 36 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, platí, že *nestanoví-li zákon jinak, musí být účastníkům před vydáním rozhodnutí ve věci dána možnost vyjádřit se k podkladům rozhodnutí; to se netýká žadatele, pokud se jeho žádosti v plném rozsahu vyhovuje, a účastníka, který se práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí vzdal.*

Vyjádření se k podkladům, především ke zdravotnímu posudku, se vrací zpět ke správnímu orgánu (posudkovému lékaři), který v rámci autoremedury může přehodnotit vydaný posudkový závěr a tím vyhovět žadateli.

Neučiní-li tak, správní orgán vydá rozhodnutí, proti kterému lze podat odvolání k nadřízenému správnímu orgánu.

Nesouhlas s posudkem - opravná řízení

Posudky LPS o zdravotním stavu a pracovní schopnosti nejsou správním rozhodnutím, ale podkladem pro vydání správního (v případě PK MPSV i soudního) rozhodnutí. Z uvedeného důvodu **nelze proti samotnému posudku podávat opravné prostředky. Ty jsou právně přípustné až proti rozhodnutí, které bylo na podkladě takového posudku vydáno.**

V případě nesouhlasu s rozhodnutím, které bylo vydáno na podkladě posudku OSSZ, lze podat **odvolání**, o němž rozhoduje v rámci odvolacího řízení správní nadřízený správní orgán. **Žalobu k soudu** lze za stanovených podmínek podat až po skončení odvolacího řízení správního anebo - jde-li o věci důchodového pojištění - až po skončení **řízení o námitkách**. Za stanovených podmínek přichází v úvahu také použití mimořádných opravných postupů podle správního řádu (**přezkumné řízení**).

Přezkumné řízení

Zahájení přezkumného řízení dle § 94 správního řádu. Podnět k zahájení přezkumného řízení může podat každý, kdo se domnívá, že vydané rozhodnutí nebylo vydáno v souladu s právními předpisy.

O zahájení přezkumného řízení rozhoduje pouze správní orgán. Neshledá-li k tomu důvody, sdělí tuto skutečnost podavateli podnětu, a to do 30 dnů.

V přezkumném řízení správní orgán prozkoumává pravomocná rozhodnutí, u kterých lze důvodně pochybovat o tom, že jsou v souladu s právními předpisy. Taktéž prozkoumává spisovou dokumentaci, která s podaným podnětem souvisí v časovém rozsahu doby, kdy bylo vydáno rozhodnutí.

V případě, že správní orgán shledá, že rozhodnutí bylo vydáno v rozporu s právními předpisy, rozhodnutí změnil nebo zrušil. Popřípadě také může rozhodnutí vrátit k novému posouzení buď odvolacímu správnímu orgánu, nebo správnímu orgánu, který rozhodnutí vydal.

Formulář pro podání podnětu k přezkumnému řízení není předepsán, podnět se podává volnou formou psaného textu. Tvzení, která uvádíte v podnětu, by měla být vždy doložena příslušnými důkazy (například lékařskými zprávami).

Lhůty pro podání podnětu

Lhůta pro zahájení přezkumného řízení správním orgánem je do 2 měsíců, a lhůta pro vydání rozhodnutí v přezkumném řízení je do 15 měsíců ode dne, kdy bylo vydáno rozhodnutí, proti kterému je podnět k zahájení přezkumného řízení podán.

LPS a EU

Každá země EU postupuje při posuzování zdravotního stavu podle svých předpisů a podle svých posudkových kategorií.

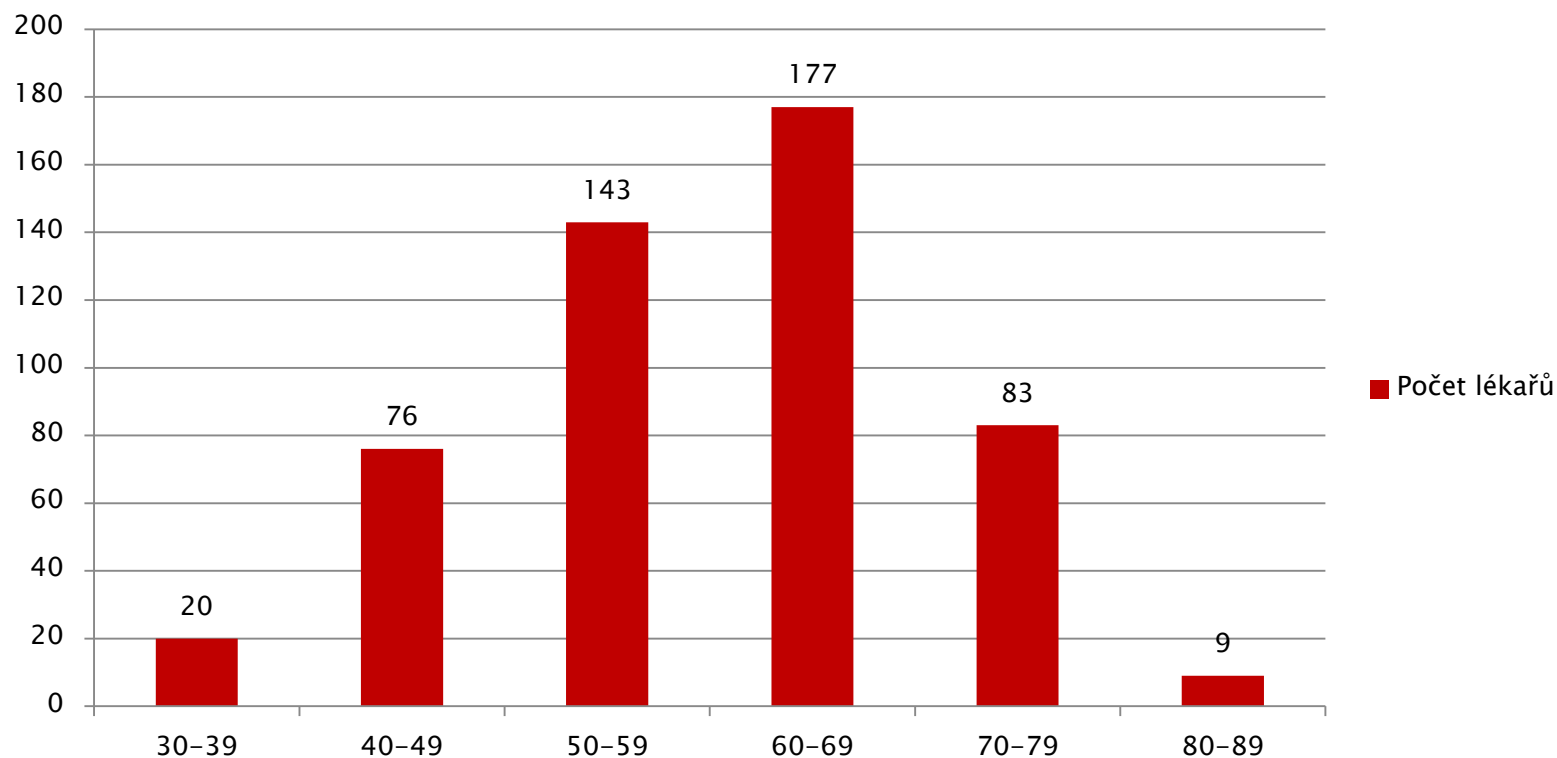
Pokud se osoba nachází mimo území státu, ve kterém má nárok na dávky, není zpravidla potřeba posouzení jejího zdravotního stavu důvodem k tomu, aby se musela vrátit do domovského státu. V těchto případech může stát, ve kterém osoba pobývá, vypracovat lékařskou zprávu, která bude předána státu, ve kterém má osoba nárok na dávky. Domovský stát si pak ale může vyhradit právo dát osobu vyšetřit lékařem podle vlastního výběru.

E-formuláře

Lékařské zprávy mají vzhledem k rozdílnosti posudkových služeb v jednotlivých členských státech EU podoby jednotných formulářů, tzv. E-formulářů. V ČR vyplňují tyto formuláře **ošetřující lékaři**, ale **odpovědnost za jejich předání nese vždy příslušná instituce.**

Věková struktura a počty posudkových lékařů v roce 2014

Národní rada osob
se zdravotním postižením ČR

Czech National
Disability Council

Posudky pro agendy ČSSZ (pojistné systémy) - 42,2%

- důchody, nemocenské dávky

Posudky pro agendy Úřad práce (nepojistné systémy) - 57,8%

- průkaz osoby se zdravotním postižením (OZP), dávky pro OZP, příspěvek na péči

Průměrný počet posudků vypracovaných na jedno lékařské místo v roce 2014 činil 1 222 (= cca 100 vypracovaných posudků na jednoho lékaře za měsíc = cca 5 posudků denně).

Do této nepříznivé situace vstupuje zákon o státní službě, který stanovuje, že osoba starší 70 let nemůže vykonávat státní službu, čímž hrozí další snížení počtu posudkových lékařů a s tím související zvyšující se chybovost posudků.

Národní rada osob
se zdravotním postižením ČR

Czech National
Disability Council

Děkuji za pozornost

PhDr. Leoš Spáčil